

สถาปนา พุทธศักราช ๒๔๙๓

สยามรัฐ

ปีที่ ๔๓

ฉบับที่ ๑๔๕๗ วันอาทิตย์ที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๓๖

ฟาสต์ฟู้ด :

อาหารของคนไทยยุคใหม่

สำนักที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจเครือเจริญโภคภัณฑ์

ห้องสมุดกรมวิทยาศาสตร์บริการ

**ฟาสต์ฟู้ด : ความเป็นมาและแนว
ความคิด**

ฟาสต์ฟู้ด ถือกำเนิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ประมาณปี ค.ศ. 1930 (พ.ศ. 2473) เป็นยุคแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรม สภาพเศรษฐกิจตามเมืองต่าง ๆ มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เมืองใหญ่ที่เป็นเมืองอุตสาหกรรมจะมีประชาชนอาศัยกันอยู่อย่างแออัด และมีค่าครองชีพสูง ทำให้เวลาทุกนาทีที่เสียไปต้องเกิดประโยชน์มากที่สุด ส่วนหนึ่งที่คนอเมริกันคำนึงถึงในเรื่องการรับประทานอาหารคือ การรับประทานอาหารรับประทานในร้าน ซึ่งต้องเสียเวลารอรับประทาน และอาหารแพง สาเหตุที่การสั่งอาหารราคาอาหารแพงก็เพราะว่า จะต้องบวกค่าบริการ (Service Charge) ดังนั้นกลุ่มคนงานและกลุ่มผู้มีระดับรายได้ปานกลาง จึงจำเป็นต้องหันมาหาอาหารประเภทที่อิ่มท้องและรับประทานง่าย ราคาไม่สูง ซึ่งอาหารประเภทนี้เรียกว่า "ฟาสต์ฟู้ด" (Fast Food) หรือ "อาหารจานด่วน" เช่น แฮมเบอร์เกอร์ แซนด์วิช โดนัท พิซซ่า ฯลฯ

ฟาสต์ฟู้ด : การเติบโตในประเทศไทย
ธุรกิจฟาสต์ฟู้ดเริ่มเกิดขึ้นในประเทศไทยปี 2507 โดยร้านเวมปี (Wimpy) ซึ่งขายแฮมเบอร์เกอร์

ได้เปิดดำเนินการ ณ ศูนย์การค้าราชประสงค์ เป็นศูนย์การค้าที่ทันสมัยแห่งแรกในกรุงเทพฯ. ในช่วง 8 ปีแรกถือว่า ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ระยะเวลาในปีก็ต้องปิดกิจการลง เนื่องจากเกิดศูนย์การค้าราชดำริขึ้นที่ถนนแจ้งวัฒนะ ทำให้กิจการค้าของศูนย์การค้าราชประสงค์ต้องจบเขาไป ระยะเวลาเมื่อปี พ.ศ. 2513 ช่วงสงครามเวียดนามทหารอเมริกัน เข้ามาในเมืองไทยเป็นจำนวนมาก ร้านไก่ทอดชื่อดังแห่งสหรัฐอเมริกาคือร้าน เคนดิกกี พรายด์ชicken (Kentucky Fried Chicken) ได้เข้ามาเปิดดำเนินการในย่านสุขุมวิท ซึ่งเป็นย่านที่มีชาวต่างประเทศเข้ามาอยู่อาศัย สามารถดำเนินการอยู่ได้ระยะหนึ่ง แต่เมื่อสงครามเวียดนามสิ้นสุดลงทหารอเมริกันได้เดินทางออกกลับประเทศ กิจการไก่ทอดก็ต้องปิดตัวเอง เนื่องจากไม่มีลูกค้าต่างชาติ และกลุ่มคนไทยยังไม่ได้ให้ความนิยมกับสินค้าประเภทนี้

ปี 2520 ร้านไฮเบอร์เกอร์ ขายแฮมเบอร์เกอร์ ออทดอก และอื่น ๆ เปิดกิจการขึ้นที่สยามแควร์ กิจการของร้านไฮเบอร์เกอร์เจริญก้าวหน้ามาก จนกระทั่งมีสาขา 10 แห่งทั่วกรุงเทพฯ ความสำเร็จของร้านไฮเบอร์เกอร์ทำให้มีกิจการฟาสต์ฟู้ดอื่น ๆ เปิดกิจการตามมา อาทิ มิสเตอร์โดนัท พิซซ่าฮัท

วลา นับได้ว่าร้านโฮเบอร์เกอร์ที่สยามสแควร์ เป็นจุดเริ่มต้นของฟาสต์ฟู้ดที่โด่งดังที่สำคัญ และต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันธุรกิจฟาสต์ฟู้ดในประเทศไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหม่ ๆ คือ

1. ธุรกิจฟาสต์ฟู้ด ประเภทแฟรนไชส์จากต่างประเทศ (International Fast Food) มีลักษณะใช้ชื่อร้าน และผลิตภัณฑ์อาหารที่มีอยู่ในต่างประเทศ ได้รับอนุญาตประกอบการในประเทศไทย ต้องจ่ายเงินค่าธรรมเนียบพิเศษ ค่าเงินการบริหารภายใต้ใบอนุญาตต่าง ๆ ของบริษัทแม่ผลิตภัณฑ์ต่างประเทศ อาทิ การส่งเสริมการขาย (Sale Promotion) นอกจากนี้ บริษัทแม่ในต่างประเทศ จะได้รับส่วนแบ่งจากยอดขายของผู้ประกอบการภายในประเทศอีกด้วย ธุรกิจฟาสต์ฟู้ดประเภทนี้ได้แก่ แม็คโดไนด์ พิซซาฮัท เพนเค็กกี้ มิลลอรี่ไดน์ห์ ดันกินไดน์ห์ เอแอนด์ดีบีบลิว เป็นต้น

2. ธุรกิจฟาสต์ฟู้ดประเภทท้องถิ่น (Local Fast Food) มีลักษณะการประกอบกิจการขึ้นในประเทศ ใช้ชื่อร้านของตนเอง และผลิตภัณฑ์เป็นของตัวเอง ธุรกิจฟาสต์ฟู้ดประเภทนี้ เช่น โฮเบอร์เกอร์ สยามสแควร์ เซสเตอร์กริลด์ เป็นต้น

ฟาสต์ฟู้ด : ใช่วิถีชีวิตของคนไทยหรือไม่

เมื่อพิจารณาจากลักษณะอย่างละเอียดจะเห็นได้ว่าการที่ธุรกิจฟาสต์ฟู้ดประสบความสำเร็จในสหรัฐอเมริกาอย่างสูงนั้น เนื่องจาก

- **ประการแรก** ระบบครอบครัวของชาวอเมริกัน เป็นครอบครัวขนาดเล็ก (Nuclear Family) ไม่มีความผูกพันในครอบครัวมากนัก
- **ประการที่สอง** ความเป็นอยู่อย่างเร่งรีบไม่พิธีพิธี เรื่องการรับประทานอาหาร
- **ประการที่สาม** ร้านอาหารส่วนใหญ่มีการบวกค่าบริการ (Service Charge) ค่าเช่าสถานที่ จึงเหมาะสมกับคนที่มีรายได้สูง

สำหรับประเทศไทยกลับพบว่า รูปแบบของฟาสต์ฟู้ดมิได้ตอบสนองพฤติกรรมเหล่านั้น

ทั้งนี้ เนื่องจากกรณีโลกของคนไทยมีพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับชนชาติตะวันตก กล่าวคือ

1. ครอบครัวในสังคมไทยเป็นครอบครัวใหญ่

สังคมไทยมีลักษณะระบบครอบครัวเป็นแบบครอบครัวใหญ่ (Large Family) อาศัยอยู่รวมกันมาก ๆ ดังนั้น ความผูกพันทางครอบครัวจึงมีมาก กิจกรรมต่าง ๆ ภายในครอบครัวมักจะทำกันหรือร่วมกันในครอบครัว รวมทั้งการรับประทานอาหารร่วมกัน ไม่นิยมการออกไปรับประทานอาหารนอกบ้าน นอกจากช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ เท่านั้น

2. รสนิยมการบริโภคอาหาร

คนไทยส่วนใหญ่มีรสนิยมในการรับประทานอาหารที่สุก และเป็นของสด กล่าวคือ มีความพิถีพิถันในการกินอย่างมาก ไม่นิยมการเดินรับประทานอาหาร และไม่ชอบรับประทานอาหารอย่างเร่งรีบ ซึ่งข้อนี้แตกต่างจากชาวตะวันตก เพราะฉะนั้นความสะดวกรวดเร็ว จึงไม่จำเป็นนักสำหรับคนไทย

3. การจำหน่าย

ในต่างประเทศจะสามารถหาซื้อได้โดยทั่วไป แม้แต่ในสภาพที่ทำงาน (Office) ก็สามารถหาซื้อได้ โดยผู้ผลิตจะนำอาหารมาตั้งไว้ เมื่อถึงเวลาพนักงานสามารถซื้อกินได้ทันที ต่างจากสังคมไทยไม่มีระบบเช่นนี้ แต่มีรถเข็น หรือแผงลอยขายอาหารจำนวนมาก สามารถหาซื้อได้ทั่วไป และรสชาติถูกปากคนไทยมากกว่า

4. ราคาของสินค้า

ราคาของอาหารฟาสต์ฟู้ด ในต่างประเทศถูกกว่าอย่างมาก เมื่อเทียบกับราคาอาหารทั่วไป แต่สำหรับเมืองไทย ราคาอาหารฟาสต์ฟู้ดมิได้ถูกกว่า หรืออาจจะแพงกว่าด้วยซ้ำไป จึงไม่ใช่วางใจให้มีการบริโภคมากขึ้น

5. สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของไทยยังไม่ได้วัดตัวถึงขนาดจะต้องดิ้นรน มากมายนัก เพราะฉะนั้นจึงไม่คำนึงถึงเวลาที่ต้องเสียไปในเรื่องการบริโภค ส่วนมากจะรักความสบายในแง่ที่ว่าบริโภคอย่างสบาย ๆ และเป็นความสุขอย่างหนึ่ง